

สร้างงานศิลปะด้วยใบไม้

อ. พนม สุทธิศักดิ์โสภณ
โครงการจัดตั้งศูนย์วิจัยและการจัดการ
ความรู้ทางพฤกษศาสตร์ มศว (องค์กรฯ)

งานศิลปะในปัจจุบัน ถูกลิ้มหรือลดความสนใจไปชั่วขณะ เนื่องจากบ้านเมืองยังอยู่ในภาวะวิกฤตทางการเมือง และปัญหาเศรษฐกิจยุคน้ำมันแพง ยามใดก็ตามที่บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติ บ้านเมืองสงบสุข ร่มเย็น เศรษฐกิจเฟื่องฟู ผู้คนก็จะหันมาให้ความสนใจงานศิลปะอีกครั้งหนึ่ง ยามนั้นศิลปะจะดูมีค่า มีราคาแพงขึ้นอย่างแน่นอน เพราะศิลปะถือเป็นสิ่งที่จรรโลงชีวิตมนุษย์ให้สุขสมบูรณ์ จึงจะไม่มีทางขาดหายไปจากโลกใบนี้เหมือนของหลายๆ สิ่งที่ได้หายไปแล้ว

ภาพพิมพ์ด้วยใบไม้ เป็นงานศิลปะที่คิดว่าหลายคนคงได้เคยทำเคยสร้างผลงานกันมาบ้าง สมัยที่เรียนวิชาศิลปะในระดับประถมศึกษา ที่คุณครูสั่งให้นักเรียนหาสีน้ำมาทาทำกันกล้วย ใบไม้ ใบหญ้า แล้วบีบลงบนกระดาษเป็นรูปดอกไม้หลากหลายสี เพียงช่วงเวลาไม่นานนัก ทุกคนก็สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะจากจินตนาการของตนลงบนแผ่นผ้า แผ่นกระดาษได้แล้ว

ใบไม้

ธรรมชาติของใบไม้แต่ละชนิดแต่ละพันธุ์จะมีลักษณะประจำพันธุ์เฉพาะอย่าง มีรูปพรรณสัณฐานที่ผิดแผกแตกต่างกันไป ตั้งแต่รูปร่าง สีสัน เนื้อใบ เส้นใบ ขอบใบ ปลายใบ ฯลฯ ดังนั้นการเลือกใบไม้ที่นำมาใช้พิมพ์ ใบไม้ควรมีขนาดใหญ่มากนัก มีเส้นใบนูนชัด เช่น ใบผักกาด ใบแดงโม ใบมะระ ใบเฟิร์น ใบเวอร์บีนา ใบหญ้าหลายชนิด ฯลฯ บางชนิดแม้เส้นใบจะไม่ชัดแต่ใบที่เล็ก ละเอียดฝอย เช่น ใบกระถิน ใบผักชี ใบมะขาม ฯลฯ ก็สามารถนำมาใช้พิมพ์ได้ดี

สีที่ใช้

สีที่ใช้พิมพ์ ควรมีลักษณะเหนียวข้น และต้องเป็นสีที่ผสมน้ำได้ เช่น สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีพลาสติก ฯลฯ เพื่อให้สีทาติดแน่นเหนียวกับใบไม้ได้

แผ่นกระดาษที่จะใช้พิมพ์

ใช้กระดาษวาดรูป ชนิดที่ผิวเรียบ เนื้อละเอียด ไม่เป็นมัน หนาประมาณ 100 - 200 แกรม หากเป็นผ้า ควรเลือกใช้ผ้าเนื้อละเอียดและแน่น เช่น ผ้าชีฟอง ผ้ามีชลิน ฯลฯ

อุปกรณ์อื่น ๆ

พู่กันปลายแหลมขนาดต่างๆ กระดาษทิชชู แก้วน้ำ และใบไม้ชนิดต่างๆ

วิธีทำ

๑. หยางใบไม้ เอาด้านท้องใบขึ้นวางลงบนกระดาษรองกันเปื้อน พู่กันจุ่มสีป้ายแผ่นใบ หรืออาจใช้นิ้วละเลงสีป้ายก็ไม่ผิดอะไร หากรู้สึกว่าจะถนัดกว่าการใช้พู่กัน สีที่ใช้ควรผสมน้ำให้ข้นพอดี กะพอดีดี

๒. นำใบไม้ที่ทาสีมาคว่ำลงบนแผ่นกระดาษหรือผ้าที่เตรียมไว้ กระดาษทิชชูให้ดี นำกระดาษทิชชูมาวางทับลงบนใบไม้ เพื่อดูดซับสีที่เปื้อนออกมานอกใบ ใช้อุ้งมือกดทับเบาๆ ยกกระดาษทิชชูและใบไม้ขึ้น ก็จะปรากฏรูปเส้นใบไม้ที่เราพิมพ์ลงไป และนำไปอื่นๆ มาพิมพ์ต่อไปเพื่อให้ได้รูปตามที่เราต้องการ

ภาพพิมพ์จะชัดหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับ ความนูนชัดของเส้นใบ และเทคนิคการพิมพ์ หากเนื้อใบเป็นมัน เส้นใบไม่นูนชัด เมื่อพิมพ์แล้วเส้นใบจะไม่ชัด สีเปรอะเปื้อนไม่สวย สีที่ผสมหากเหลวหรือข้นเกินไป หรือการกดทับที่ไม่ทั่วถึงก็มีผลต่อความสมบูรณ์ของภาพพิมพ์เช่นกัน

๓. ใช้กิ่งไม้หรือพู่กัน แตะแต่งต่อเติมส่วนประกอบอื่นๆ ของภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๔. ภาพที่ได้นั้นจะสวยสมบูรณ์เพียงใดขึ้นอยู่กับ การจัดวางองค์ประกอบของภาพให้พอเหมาะ เลือกใช้สี ความเข้าใจธรรมชาติ สีลาของพืชแต่ละชนิด และมีญาณสัมผัสทางด้านศิลปะพื้นฐานที่รู้จักต่อเติมเสริมแต่ง เพื่อเน้นบางจุดให้ดูน่าสนใจยิ่งขึ้น

ความสุข ความภาคภูมิใจ ด้วยการพิมพ์ภาพธรรมชาติด้วยใบไม้ อยู่แค่ปลายนิ้วสัมผัสแล้ว

เอกสารอ้างอิง

สุนทร ปุณโณทก. 2525. ภาพพิมพ์ด้วยใบไม้. ไม้ประดับเมืองไทย วารสารของสมาคมไม้ประดับแห่งประเทศไทย (ฉบับพิเศษ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์): 85-88 น.